Stosowana w leczeniu chłoniaka nieziarniczego o niskim stopniu złośliwości.

Stosowane leki

CVP to skrót od nazw następujących leków:
• cyklofosfamid
• vincristinum (winkrystyna)
• prednizolon, który jest sterydem.

Leczenie

Terapię skojarzoną CVP można podawać na oddziale dziennym lub w czasie krótkiego pobytu w szpitalu. Przed rozpoczęciem leczenia należy wykonać badanie krwi - tego samego dnia lub kilka dni wcześniej. Przed rozpoczęciem leczenia będziecie Państwo zbadani przez lekarza, który oceni wyniki badania krwi. Apteka przygotuje chemioterapię. Może to potrwać kilka godzin. W trakcie podawania leków będziecie Państwo obserwowani przez pielęgniarkę.

Chemioterapię CVP zazwyczaj podaje się przez cienką, plastikową rurkę wprowadzaną pod skórę do żyły w pobliżu obojczyka (wkłucie centralne) lub dożylnie w zgięciu łokciowym. W niektórych sytuacjach może być podawana przez cienką, plastikową rurkę do żyły w rękę lub na ramieniu (wenflon). Lekarz lub pielęgniarka udzielą Państwu bardziej dokładnych wyjaśnień.

Przed rozpoczęciem chemioterapii otrzymacie Państwo lek przeciwwymiotny; dożylnie, przez wkłucie centralne lub obwodowe albo w postaci tabletek.

Leki dożylne podaje się w następującej kolejności:
• winkrystyna (bezbarwny płyn) podawany we wlewie przez wenflon lub wkłucie centralne,
• cyklofosfamid (bezbarwny płyn) zazwyczaj podawany w kroplówce, ale również przez wenflon lub wkłucie centralne.

Jeśli przebywacie Państwo na oddziale dziennym, po podaniu leków wenflon zostaje usunięty i można udać się do domu. Wkłucie centralne lub obwodowe, zazwyczaj pozostają w miejscu do kolejnego cyklu chemioterapii. Pielęgniarka pokaże Państwu jak należy o nie zadbać.
Przed pójściem do domu otrzymacie Państwo zapas tabletek prednizolonu (sterydu). Pierwszą dawkę prednizolonu zazwyczaj podaje się razem z chemioterapią, pozostałe należy przyjmować zgodnie z zaleceniami lekarza.

Przed pójściem do domu otrzymacie Państwo również zapas tabletek przeciwwymiotnych, które należy przyjmować regularnie, zgodnie z zaleceniami lekarza, niezależnie od tego czy mdłości pojawią się czy nie. Niektóre leki przeciwwymiotne skuteczniej zapobiegają mdłościom niż leczą objawy.

Jak często podawane jest leczenie

W odniesieniu do chemioterapii lekarz może używać słowa "schemat" (np. schemat CVP). Nazwa obejmuje cały plan lub harmonogram przepisanej Państwu chemioterapii.
W pierwszym dniu leczenia (dzień 1) otrzymają Państwo cyklofosfamid i winkrystynę. W tym samym dniu rozpocznie się pięciodniowy cykl przyjmowania tabletek prednizolonu, po czym nastąpi 16 dni przerwy. Jest to koniec pierwszego cyklu. Każdy cykl trwa 21 dni (trzy tygodnie).

Po przerwie, rozpoczyna się kolejny cykl chemioterapii, w trakcie którego leczenie jest powtórzone. Zazwyczaj podaje się 6 do 8 cykli w ciągu 4-6 miesięcy.

Możliwe skutki uboczne

Każdy pacjent inaczej reaguje na lek przeciwnowotworowy. U niektórych chorych skutki uboczne występują w niewielkim nasileniu, u innych w większym. Opisane poniżej skutki uboczne nie dotyczą zatem wszystkich chorych przyjmujących chemioterapię CVP.
Wymieniamy najbardziej typowe objawy uboczne z pominięciem tych, które występują rzadko, zatem prawdopodobieństwo ich wystąpienia jest niewielkie.
Jeśli zaobserwujecie Państwo u siebie objaw uboczny nie przedstawiony poniżej, należy poinformować o tym lekarza lub pielęgniarkę.

Obniżona odporność na infekcje (neutropenia)

Terapia skojarzona CVP obniża liczbę krwinek białych przez co spada odporność organizmu na infekcje. Przez cały okres przyjmowania leku parametry krwi będą kontrolowane. Należy natychmiast zgłosić się do lekarza lub szpitala, jeżeli zauważycie Państwo którykolwiek z tych objawów:
- temperatura ciała powyżej 38°C
- nagłe pogorszenie samopoczucia (przy prawidłowej temperaturze ciała)

Przed kolejną dawką chemioterapii będziecie Państwo musieli wykonać badania krwi, aby sprawdzić czy liczba komórek wzrosła. Może się zdarzyć, że leczenie trzeba będzie opóźnić ze względu na wynik morfologii krwi (liczba krwinek jest nadal zbyt niska).

Krwawienie lub siniaczenie

Terapia skojarzona CVP obniża liczbę płytek biorących udział w krzepnięciu krwi. Należy poinformować lekarza prowadzącego o każdym nieuzasadnionym epizodzie krwawienia czy siniaczenia, np. krwawienie z nosa, dziąseł, wybroczyny na skórze. Może konieczne będzie przetoczenie płytek.

Niedokrwistość

W trakcie chemioterapii CVP może wystąpić niedokrwistość (anemia). Oznacza to, że liczba krwinek czerwonych odpowiedzialnych za dostarczanie tlenu do organizmu jest za niska. Możecie Państwo odczuwać zmęczenie i trudności z oddychaniem. O objawach takich należy powiadomić lekarza lub pielęgniarkę. Przy zbyt niskiej liczbie czerwonych krwinek może konieczne będzie przetoczenie krwi.

Nudności lub wymioty

Lekarz może przepisać bardzo skuteczne leki przeciwwymiotne, które powinny zapobiegać lub znacznie złagodzić dolegliwości. Jeżeli nudności i wymioty trwają pomimo zażywania leków przeciwwymiotnych należy poinformować lekarza, który wypisze inny, bardziej skuteczny lek.
Niektóre leki przeciwwymiotne mogą powodować zaparcia. Jeżeli taki problem wystąpi, należy zgłosić go lekarzowi.

Podrażnienie pęcherza

Cyklofosfamid może podrażniać pęcherz. Należy dużo pić (co najmniej dwa litry wody) w ciągu 24 godzin po podaniu chemioterapii. Uciski w pęcherzu lub ślady krwi w moczu należy zgłaszać lekarzowi prowadzącemu.

Drętwienie / mrowienie w dłoniach lub stopach

Jest to efekt oddziaływania winkrystyny na końcówki nerwów znany jako uszkodzenie nerwów obwodowych(polineuropatia). Mogą występować trudności w wykonywaniu drobnych czynności codziennych, takich jak np. rozpinanie i zapinanie guzików. Opisane wyżej objawy na ogół powoli ustępują w ciągu kilku miesięcy po zakończeniu leczenia.
Czasami jednak objawy utrzymują się dłużej; należy poinformować o tym lekarza, który nieco obniży dawkę leku.

Skurcze / bóle brzucha i zaparcia

Winkrystyna powoduje bóle brzucha i zaparcia. Lekarz przepisze Państwu łagodne środki przeciwbólowe.
Zaleca się możliwie dużo ruchu, picie dużej ilości płynów, stosowanie diety bogatej w błonnik. Jeśli to nie pomaga, należy zwrócić się do lekarza, który przepisze odpowiednie leki.

Zmęczenie (znużenie)

Zmęczenie jest bardzo częstym skutkiem ubocznym chemioterapii, zwłaszcza pod koniec leczenia oraz kilka tygodni po jego zakończeniu. Należy jak najwięcej wypoczywać i dostosować tempo wykonywanych czynności do swoich możliwości. Warto wprowadzać umiarkowane ćwiczenia fizyczne, takie jak spacery. Jeśli zmęczenie wywołuje senność, należy zrezygnować z prowadzenia pojazdów oraz obsługi urządzeń mechanicznych.

Wypadanie włosów

W trakcie leczenia obserwuje się raczej przerzedzenia włosów niż ich całkowite wypadanie. Zazwyczaj następuje to ok. 2-4 tygodni po przyjęciu pierwszej dawki chemioterapii. Może wystąpić także przerzedzenie lub utrata rzęs, brwi i innych włosów na ciele. Jest to proces przejściowy i włosy odrastają zazwyczaj w ciągu kilku tygodni po zakończeniu leczenia.

Mniej częste działania niepożądane

Owrzodzenie jamy ustnej

W trakcie leczenia w jamie ustnej może wystąpić suchość, popękanie śluzówki lub owrzodzenie. Zapobiegać temu można poprzez spożywanie dużej ilości płynów, regularne mycie zębów przy użyciu miękkiej szczoteczki lub stosowanie płynów do płukania ust, bądź leków przepisanych przez lekarza. Ulgę może przynieść ssanie kawałka lodu.

Zaburzenia smaku

Jedzenie może smakować inaczej niż zwykle. Smak powraca zazwyczaj po zakończeniu leczenia. Dietetyk udzieli porady, jak uporać się z tym problemem.

Podrażnienie błony śluzowej żołądka

Prednizolon podrażnia błonę śluzową żołądka, co prowadzi do powstawania wrzodów lub podrażnienia wrzodów już istniejących. Tabletki prednizolonu należy zawsze przyjmować w trakcie posiłku lub popijając mlekiem. O wszelkich objawach niestrawności czy bólu brzucha należy informować lekarza, który przepisze leki łagodzące podrażnienia.

Zaburzenia łaknienia i przyrost masy ciała

Podczas stosowania prednizolonu może wystąpić wzmożony apetyt. Jeśli przybieranie na wadze stanowi dla Państwa problem, można porozmawiać o tym z lekarzem lub pielęgniarką.

Podwyższony poziom cukru we krwi

Podczas zażywania prednizolonu poziomu cukru we krwi może niekiedy wzrastać. W trakcie leczenia poziom cukru we krwi i w moczu będzie regularnie kontrolowany.
Należy informować lekarza o wzmożonym pragnieniu lub wydalaniu większej ilości moczu niż zazwyczaj. Świadczy to o wysokim poziomie cukru we krwi.

Zatrzymanie płynów

Prednizolon powoduje zaburzenia gospodarki wodno elektrolitowej w organizmie. Puchną kostki i / lub palce. Czasami występuje uczucie wzdęcia. O objawach takich należy informować lekarza. Są to zazwyczaj problemy pojawiające się przy długotrwałym leczeniu sterydami.

Zmiany skórne

Zdarza się niekiedy, że skóra ciemnieje. Objaw ten ustępuje w ciągu kilku miesięcy od zakończenia leczenia. W trakcie leczenia oraz kilka miesięcy później skóra będzie wrażliwa na słońce i bardziej podatna na poparzenie. Nie trzeba unikać słońca, ale należy zabezpieczyć skórę kremem z wysokim filtrem i nosić odpowiednie ubranie i osłonę głowy.

Czasami skóra w miejscach poddawanych naświetlaniu może być zaogniona i bolesna. Należy poinformować o tym lekarza.

Zmiany w płucach

Chemioterapia może powodować zmiany w tkance płucnej Jeśli pojawi się kaszel lub trudności z oddychaniem należy zgłosić się do lekarza.

Zmiany na paznokciach

Paznokcie niekiedy ciemnieją a na płytkach występują białe kreski. Zmiany takie zazwyczaj znikają w ciągu kilku miesięcy po zakończeniu leczenia.

Zmiany w zachowaniu i wahania nastroju

Efektem działania sterydów mogą być wahania nastroju, trudności z zasypianiem, niepokój lub rozdrażnienie. O wszelkich niepokojących zmianach zachowania należy informować lekarza. Trudności z zasypianiem można rozwiązać zażywając prednizolon w pierwszej połowie dnia, ale należy to ustalić z lekarzem.
Należy natychmiast informować lekarza o pogorszeniu samopoczucia lub wystąpieniu któregokolwiek z wymienionych lub nie wymienionych wyżej działań niepożądanych.

Informacje dodatkowe

Ryzyko zakrzepów krwi

Choroba nowotworowa zwiększa ryzyko wystąpienia zakrzepów krwi (zakrzepicy), a chemioterapia

dodatkowo potęguje to ryzyko.
Zakrzepica może wywoływać objawy takie jak ból, zaczerwienienie i obrzęk kończyn dolnych lub duszności i ból w klatce piersiowej. Jest to zjawisko niebezpieczne, dlatego należy natychmiast informować lekarza o wystąpieniu któregokolwiek z tych objawów. Otrzymają Państwo wówczas leki przeciwkrzepliwe, rozrzedzające krew. Lekarz lub pielęgniarka udzielą Państwu dodatkowych informacji.

Inne leki

Przyjmowanie podczas chemioterapii niektórych leków, w tym leków dostępnych w sklepie lub w aptece bez recepty, może być szkodliwe. Należy informować lekarza o wszystkich przyjmowanych przez Państwa lekach, z uwzględnieniem tych kupowanych bez recepty, jak również o stosowaniu leczenia uzupełniającego czy terapii ziołowych.

Przeciek do tkanek w miejscu wkłucia / wynaczynienie

Jeśli podczas podawania winkrystyny pojawi się wynaczynienie, uszkodzeniu mogą ulec tkanki. Należy natychmiast poinformować lekarza lub pielęgniarkę o kłuciu lub pieczeniu w miejscu wkłucia w trakcie, kiedy podawany jest lek. Wystąpienie takich objawów jest mało prawdopodobne jeśli winkrystynę podaje się przez wkłucie centralne.
Jeśli w miejscu wkłucia pojawi się obrzęk lub/i zaczerwienienie, należy natychmiast powiadomić o tym lekarza. Jeśli w tym czasie przebywacie Państwo w domu należy bezzwłocznie skontaktować się ze szpitalem i powiadomić lekarza lub pielęgniarkę.

Płodność

Leczenie może spowodować zaburzenia płodności. Przed rozpoczęciem leczenia należy porozmawiać o tym z lekarzem prowadzącym.

Antykoncepcja

Podczas leczenia według schematu CVP nie należy planować ciąży lub ojcostwa, ponieważ lek może powodować poważne uszkodzenia płodu. W związku z powyższym, zaleca się wysoce skuteczne metody antykoncepcji takie jak wkładki wewnątrzmaciczne czy prezerwatywy. Najlepiej przedyskutować tę kwestię z lekarzem.
Nie jest wiadomo, czy leki chemioterapeutyczne mogą być obecne w nasieniu lub wydzielinie z pochwy, zatem dla ochrony partnera najlepiej unikać kontaktów intymnych lub stosować prezerwatywę w czasie około 48 godzin od podania leku.

Karmienie piersią

Istnieje potencjalne ryzyko, że leki chemioterapeutyczne przenikają do mleka matki, w związku z czym zaleca się zaprzestanie karmienia piersią w czasie terapii oraz przez kilka miesięcy po jej zakończeniu.

Zanik miesiączki

Leczenie przeciwnowotworowe zaburza funkcje jajników, a z czasem może spowodować zanik miesiączkowania. U niektórych kobiet jest to stan przejściowy, u innych może być trwały. Pojawią się wówczas objawy menopauzy, takie jak uderzenia gorąca, poty i suchość pochwy.

Pobyt w szpitalu z przyczyn nie związanych bezpośrednio z chorobą nowotworową

Jeśli jesteście Państwo przyjęci do szpitala z powodu nie związanego bezpośrednio z chorobą

nowotworową, należy poinformować personel medyczny o stosowanej chemioterapii. Należy podać nazwisko lekarza prowadzącego chemioterapię.

Kontakty alarmowe

Warto przygotować listę osób, z którymi można kontaktować się w razie wystąpienia niepokojących objawów. Lekarz prowadzący dostarczy Państwu numery kontaktowe do osób, które w razie potrzeby udzielą pomocy, nawet w godzinach wieczornych i nocnych oraz podczas świąt i weekendów.

O czym należy pamiętać w trakcie leczenia prednizolonem:

- lek należy przyjmować o ustalonej porze, zgodnie z zaleceniami lekarza
- każdy lekarz nie-hematolog i nie-onkolog, którego porady Państwo zasięgacie, musi być poinformowany o leczeniu sterydami; leczenia nie wolno przerywać bez porozumienia z onkologiem prowadzącym,
- lek należy przechowywać w opakowaniu oryginalnym, w temperaturze pokojowej, z dala od bezpośredniego źródła światła i ciepła,
- lek należy przechowywać w miejscu bezpiecznym, niedostępnym dla dzieci,
- jeśli lekarz prowadzący zdecyduje o zakończeniu leczenia, należy zwrócić do apteki wszystkie niewykorzystane kapsułki. Nie wolno wyrzucać ich do śmieci czy kanalizacji.
- jeśli bezpośrednio po połknięciu leku pojawią się wymioty należy poinformować lekarza. Może trzeba będzie dawkę powtórzyć, ale nie wolno tego robić bez porozumienia z lekarzem,
- jeśli przez zapomnienie nie połknęliście Państwo tabletki, nie wolno przyjmować podwójnej dawki, ale należy trzymać się ustalonego harmonogramu i skontaktować się z lekarzem prowadzącym.

Ostatnia aktualizacja: 12.2011.

Następna planowana aktualizacja: 2013.

© Macmillan Cancer Support [2010].

Niniejsza publikacja oparta jest na informacji opublikowanej na stronie www.macmillan.org.uk przez Macmillan Cancer Support, 89 Albert Embankment, London SE1 7UQ, United Kingdom. Macmillan nie ponosi odpowiedzialności za dokładność niniejszego tłumaczenia, ani za kontekst, w jakim treści te się ukazują. Pełną odpowiedzialność za tłumaczenie ponosi Instytut Hematologii i Transfuzjologii, ul. Indiry Gandhi 14, Warszawa, Polska.